

Ese de trei ori in seputemana: Mercuri-a,
Vineri-a si Dominec'a, cand o cota intréga,
cand numai diumetate, adeca dupa momentul
impregurilor.

Prețul de prenumerare:

pentru Austria:	7 fl. a. v.
pe an intreg	7 fl. a. v.
„ diumetate de an	4 „ „
„ patru „	2 „ „
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
„ diumetate de an	8 „ „
„ patru „	4 „ „

ALBINA.

Vienna 17/29 sept.

Diariele magiare „Pesti Napló“ si „Hon“ intóna necesitatea conchiamarei dietei unguresci. Cel d'antai crede că de óra-ce resbelul s'a finit, a incetat cau-sa ce amanase diet'a, deci guvernul pote se imbie érasa tierei ocasiunea a pertráta despre afacerile comune, a finí cestiu-nea complanarei conflictului de constitu-tiune, si a vindecà numerósele rane ale tierei. — „Hon“ pledand tot pentru acésta, si-esprime mai apriat dorint'a: ca in respunsul la adres'a a dóu'a, se i se dee dietei ceva medilóce, ca se pôta in-cepe organisa-tiunea constitu-tiunale a tierei.

Dorint'a lui „Pesti Napló“ se pote că e bine venita guvernului unguresc, ne indoim inse că ar fi acest'a casul si cu alii „Hon“, caci guvernul nu ni dede inca nemica ce ne-ar indreptat a sperá introducerea vietiei municipali.

Denumirea contelui Goluchowski de locutieninte in Galitia, produse mare bu-curia la poporatiunea polóna a cestieri, — primirea lui in Liov fu demon-stratiune, magistratul orasului in semn de multiamire alése pe ministrul de stat contele Belceredi de cetatian onorariu. — Ce ne suprunde e manier'a diurnalelor rusesci, cari de un timp in cóce tot mai mult se occupa cu cestioni interne ale monarciei austriace, odata nu li vine la socotela programul Boemilor, alta data denumirea lui Goluchowski, despre care „Invalidul rus.“ in nr. de ieri se esprime cu multa neplacere. Precepem că Rusia e inimica elementului polon, dar nu potem precepe pretensiunea de a influentiá in Austria, si a impedece veri ce despu-setiuni in favórea Polonilor. Austria nu mai pote luá in consideratiune placerea strainilor, de cat numai interesele sale. Asie pretind popórele monarciei, cari in cep a esserci tot mai mult drepturile ce li competiesc in stat.

In aceste mominte politicii Europei si-au indreptat cu totii ochii catra Bavariti, de unde inse nemica nu se stracora pana acum'a in publicitate. Din partea Rusiei principale Goriacof n'a purces inca, se presupune că neci se va infatisia, de óra-ce tóte semnale spus că Francia in aceste mominte n'are de cuget a deslegá cestiu-nea orientului, caci popórale de acolo nu le gasesce inca in stare a poté formá state nedependinte, capaci a se opune influentielor rusesci.

De alta parte Francia scie bine că de loc ce s'ar amestecá si ar avé de lucru in orient, America profitand de oca-siune ar intrá in Messicu, ma — dupa alte sciri — statele americane neci ascépta acésta ocasiune ci incep a se gati. D'ac'i precautiunea guvernului francesc, pentru care speditiunea catra Messicu nimene n'a numit'o inca ferice.

Scirile din Constantinopole, in cat se referesc la Romania, sunt imbucura-torie. Producem mai la vale un estras din telegramme. Corespondintele diarielor descriu si mai favorable, acceptam inse-

pana se le cunóscem tóte in mod demn de crediament.

Regele Greciei silit de diplomatiá cautà se iee mesure contra celor'a ce trec catra Candia. Despre atacuri noue nu sunt sciri.

Combinatiuni economice.

Temisiór'a in 15/27 sept. 1866.

(D.) Observand cu mare placere cumca pretiuit'a „Albina“ se nisuesce a reprezentá si a desvoltá interesele nóstre economice, in diferitele lor ramuri, pre-di ce merge tot mai mult si mai serios; de alta parte convingendu-me, cumca acésta fóia, cel putin in aceste parti, e cea mai latita, ea unul, care nu numai insu-mi m'am dedat a petrece cu tota atentiu-nea miscamintele ce se intempla in piatiele seu comerciul de grane, ei carele stau si in cevasi aprópe legatura cu sap-tori din acésta sfera, me semt indemnmat, in interesul publicului nostru, cel ce mai preste tot traiesce din agricultura, a aruncá in acest organ o scurta privire asupr'a proportiunei produptelor de camp, a anume granelor de estemp, asupr'a lipsei, seu piatielor de grane, si a recoméndá consecintiele acestei priviri atentiu-nei publicului nostru.

Ungaria, se 'ntielege cu Banatul impreuna, in ani pré buni, pote se es-pórté, adeca se vinda tierilor straine — pana si dicece milióne de chible, (cu-bule, mesure seu meti de Posion) de fe-lurite grane, precum: repitia, grau, porumb, oves, ordiu, secara, malaiu-me-nunt, risca etc.

Insemn pentru fratii din Romania, cumca o chibla seu mesura de Posion cuprinde dupa mesurele din Romania, 36 de ocaue, deci fiind că chib'a de din-cole are 400 ocaue, se 'ntielege, că 1 chiba de aceea de a lor, e asemenea cu 11 1/2, chible, seu meti, seu mesure de Posion de ale nóstre.

Transilvani'a nu produce nisi a pat'r'a parte din cat ar poté se produca; ér de esportat pré rar esporta cate ceva, pentru că i lipsesc canalele seu drumu-riile de esport. Numai la 1863 a fost Transilvania in stare a esportá diume-tate din produptele sale spre Ungaria, care atunci nu produsese nisi pre diume-tate din cat i face lips'a propria; ér in anul presinte se crede că Transilvania va poté esportá o catime buna de porumb in Romania, care dupa datele ce avem, nu va produce in acest frupt nisi de sementia.

Aci nu pot se nu amintesc cu do-rere neghiobi'a regimului lui Cuza, care casă magasinele publice de prin comune, ér pretiul lor lu facù préda birocratiei ce-i desfrenate! —

Din Ungaria estimp cam a trei'a parte, si anume chiar campiele altminter mai manóse si mai estinse, de la Pesta pana dincóce de Tisa in Dobritin, Arad si Torontal, nu produsera grau, rapitia, ordiu, oves si secara — nisi a trei'a parte pentru propri'a sa lipsa, ér porumb seu cucurudiu nu vor produce de fel. Din cele lalte döue parti, un'a abiè va fi pro-

dus mult preste propri'a lipsa, ér ceta-lata, in care poporatiunea e parte mare romana, de secur a produs de döue, trei, ba si patru ori mai mult, de cat ce se recere spre acoperirea lipsei propria. Chiar si porumbul, cu care in-cépusera ómenii nostri a desperá, dupa ploile ce dedera pre la capetul verii, se indreptà binisior, si dupa caldur'a din august si septembrie, ce-l còpsa cum se cade, promise o recolta de mediloc, pre unele locuri cat de buna.

Din tóte acestea se combina, cumca Ungaria din recolt'a anului acestui abiè va ave prisos pentru esport, de cat cam döue milióne de meti de Posion, mai cu séma — grau, secara, oves, rapitia si ordiu; ér din gramele vechi se vor fi aflat prin magasine inca cam pre diumetate atat'a. Va se dica tot esportul Ungariei abiè va poté intrece trei milióne de meti de Posion, adeca nici a trei'aparte a unei recolte bune.

Romani'a va esportá in grau si se-cara cam diumetate, in rapitia, oves si ordiu cam a trei'a parte ca 'ntr'un an bun.

Din Rusia si Turci'a lipsesc datele; inse se scic, că Galiti'a, Besarabi'a si Egiptul au avut recolte bune. —

Astea sunt tierile cu produptiuni de esport. —

Acum'a se vedem, cum stam estimp cu tierile de import, adeca acele ca au lipse se cumpere grane.

Aci in prim'a linia stau: Englittera si Francia, cari mult putin mai in fie cere an au lipse de granele nóstre. Dar Englittera estimp a avut o recolta fórté buna si de dupa aceea vor ave pré mica lipsa de noi; inse fiind că de vre-o opt septemani, de cand patimim noi de o infrosciatia seceta, in Englittera plóia — a-sie-dicend ne'ntrerupt, o parte mare a granelor ei s'a stricat in poie, si mai ver-tos calitate formósa de grau nu va ave. Inse de la Englitter'a noi abiè vom profitá ceva-si de a dreptul; caci neavend noi cu ea comunicatiuni estine, nu potem sustiné concursul cu Germania nordica, care estimp a avut preste tot o recolta cat de buna, apoi are esport fórté inde-mana spre Anglia. Cu tóte, lips'a Englitterei cauta se aiba influintia favorabile asupr'a pretiurilor granelor nóstre; caci ureand ea pretiurile in Germania nor-dica, partile Boemiei si Germaniei de médiadi, cari din caus'a seccetei si resbe-lului au estemp lipes de grane, cauta se-si acopera acésta lipes in piatiele nóstre — asemenea cu pretiuri urcate.

Despre Francia ni spun unele re-porturi, cumca ar ave est temp lipes fórté mare de grane, lipes in pretiu de 600, dic siesesute de milióne de franci. Acésta cifra multi o tien de esagerata si politicii o esplica asiè, că Imperatul Na-poleone la anul intentiu-nea un resboiu mare, apoi ca barbat precat si intie-lept pentru ca se nu fie espus eventualitatilor tempului, vré se se afle acas la el magazinle incarcate. Ori cum se fie, atat'a e cunoscut, ca Frantia a patimit de o secca infrosciatia, si — mai de parte e in-vederat, că Francia are mare lipes de grane. Lips'a acésta, impreunata cu re-

Prenumeratiunile se fac la toti dd. orepun-dinti a-i nostri, si d'adreptul la Redactiune: Stadt, Wallischgasse Nr. 8, Mezzani, unde sunt a se adresa si corespondintele, ceprivesc Redactiune, administratiunea seu speit'ra; cat'e vor fi nefrancate, nu se vor primi, ea oele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de te-te-re privat — se responde cate 7 cr. de mie, reputatiile se fac cu pretiu scadiu. Pretiul timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa. Speditura: Mariahilf, Windmühl-gasse Nr. 29, unde se primeșc insertiuni,

colta cea preste tot luata — fórté de mediloc, daca nu chiai slaba, a ureat si — probabilitate, va cauta se uree si mai departe pretiurile granelor vóstre. Un'numai, că pana acum nu se veie, cun-stam cu productiunea de grane in Rusia si — America? caci acestea de comun a: chiamarea de a acoperi cele mai mar-lipse in Europa, anume in frantia si En-glitera. Combinand inse, ca dupa ce de loc dupa recolta, speculatiunea cu pretiuri destul de mari si umplu magasine le, si asiè dicend si acoperi prim'a nece-sitate, stete pre loc si — asteptà, (de buna séma ca se audia, cum stau trebile in Rusia si America,) in care temp pretiuri, — dar numai din lips'a cumperatorilor, adeca a speculatiunei din afara — scadiu tot mereu, — ér acum'a du-pa un repaus de 4—5 septemani, dupa ce speculatiunea si-mai desiertà si maga-sinele, de nou incepù a cumpera cu pretiuri tot urecate: mi se pare destul de invederat, că produptiunea Rusiei si a Americei nu va fi de mesur'a si calitatea de a poté pre de plin responde lipsei, si prin urmare de a poté apesá si scade pretiurile in piatiele nóstre de grane.

Daca aceste combinatiuni, dupa cun-le tien eu, vor fi corespondint intru tóte realitatei, atunci cutedz a deduce, cumca pretiurile granelor vóstre inca nici pre-de parte nu si-au ajuns culmea. —

Revista diaristica.

(r.) Brosiur'a din urma a fóiei „öster-re Revue“ aduce un artichiu „Studie istorice co-mericiale-politice“ de d. Bontoux ce dice: „Daca privim starea de mai nainte a riurilor frances, Seine, Maas, Marne, Yonne si cum sunt ele in toamne in timpul de fatia prin artea geometrica, ni se aréta resultat fórté strordinariu si insemnat din sistemul riurilor laterale ale me-dilocului Dunarii, daca se va folosi activitatea asemenea corespondintorie pentru el. Astadi cine pote areta, macar si numai aprossimativ, ce pusetiune va ave cand-va March si Waag in aredicarea comerciului, avutici si culturei, im-preunand ele linia de la Viena cu siesul Moravici si cu platoul Ungariei plane, apoi Tisa, Somesul, Muresul si Bega den regiunile Car-patilor pana la Ardealul indepartat, si in fine tóte cele lalte riuri numerose ce in comerciu sunt mai necunoscute, pentru că manile ome-nesci nu s'au incercat a le face spre servitu-comerciului, desi relatiunile naturale dau pu-tiene impiedecari. Cine ar poté otari desvoltarea industriei a acestui tienut nemesurat cand o urzela de căi de comerciu ar aduce in activitate de plina tótfeliu de poteri produptive in-ca neadesvotate?“

Cine ar contradice autorului ce dice: Tóte, ce pote face naturá pentru o tiéra, le fa-ce pentru Austria; fertilitatea si produptivitatea pamantului ei se innaltia preste lipes proprie; aici se mai afla paduri nemesurate, inca nea-tenise pana cand cealalta Europa siere lipsa de lemn; aici se afla tot felul de minerale — tóte recerintele de la natura se afla, daca acti-vitatea dörme. Spiretul inimatoriu lipesce, machin'a completa sta spre servitu, daca ma-chinistul si materialul de ars sunt perdu-ti. O're-cand-va incepe era noua dupa care torintele poterie astéptă de secul. Atunci abiè Dunarea si va ocupa locul la care e menita. —

Tóte elemintele ce in dilete n'ctre for-méza conditiunile pentru avut'a si potere na-tiunilor, se afla. Nu se folosec, pentru că lipes-se capitalul si conducederea corespondintorie chie-

marii. Cătă din urma nu va lipsi, căci un stat cu trei dieci și cateva miliuni de locuitori, ce să oarătă și părescă retacirile trecutului și a pasări pe calca propasirei, trebuie să afle, mai curând sau mai târziu, bărbati apti spre conduceră intereselor lui. Capitalul numai de cat va alergă cand lu chiamă interesul. Dar apoi pre rma capitalul se nul lingusiesc și eu o mană și cu cea lalta se-l sbiciușesc.

A secol tempul, în care trebuie să se înțeleagă alta sistemă și poterile slabite ale tierii se să intărască prin atari înreprinderi, ce astăzi sunt adverată potere a poporilor. Industria trebuie să înfărește și chiar cu spesele altor interese. Născutantă prezintă este cea mai rea sistemă, în urmarea acesteia e impedeata ori si cea aventure, era capitalul strain se îndepărta de industria din patria, ce are astăzi lipsa de el.

Numai dacă se vor parăsi retacirile trecutului și în locul sistemelui de măsuri jumătate se vor întemeia otăriri pline de activitate, se vor părea castigări resultante ce astăzi sunt numai fantasmagorie.

Într-o altă parte a Austriei Ungaria are chiamare a ocupă locul primar la lucrul acestă pentru dezvoltare și propasire. Cultura ce odinioară înmigrase în Europa de cîtra Orient trebuie să se renturne căsări în cuibul ei pe calea Dunării. La această miscare Ungaria va ocupă locul principal.

Dacă se convinge poporul Ungariei, că a arătat astăzi potere, despre temă ce i-a pășită. Condițiile pentru existență și marimea poporilor nu sunt cele de mai năște. Poporul ung. ar trebui să-si folosească totă poterile spre dezvoltarea libertății sociale și spre îndestularea intereselor materiale, atunci de secur i-ar succede a unui cu sine naționalitate vecine pre romani, serbi și croați. Un trecut glorios nu patimescă prin acceptarea cerințelor epocii noastre.

— Fie-ne permis să alegem o spresună folositoare pentru situația străină, în privința puterii politice a Ungariei: Ungaria se nu poate să existe ca stat liber langa Austria, ci ca Ungaria libera în Austria libera. Cand se va fi ajuns scopul acestăi, atunci regatul mare al Dunării să-i întemeiază pustiunea mai bine de cat și cand flămușă ei să împărtășească la tinerii lui Arno și Tessin intrădepe vă ea domnitoru, dă tot odată și că neam.

Mai de parte vorbescă dător în ton amicabil cu aristocrația maghiară, sătăindu-o să studieze istoria aristocrației Angliei, să după ce arăta că politică adesea vătăma economia națională și cumea industria să poată imperiu lui, finescă: atunci poziția Belgradului nu s-ar mai preuștește ostasiul strengi turcesc, care privescă undele rîului și trece spre Istanbul, adverind nepotintă civilizației creștine din acele tieri.

— În nr. trecut pomeniram că tendințele dualismului insufătemere și Boemilor. Reprezentanții cercului Melnik asternă în astă privință o petiție la cînditul dietalei, în care act se dice între altele:

Poporul dorescă:

1. că dietă se reprezintă drepturile acestei

corone contra tendințelor precumpenitărie dualistică, cari nu multă de cat numai două popore în Austria, pe contă drepturilor celorălați;

2. dietă se năște a mediloci autonomia cat se poate mai mare pentru țără, cercuri (districte), comune.

3. dietă se pretinde efectuarea adverată și definitivă a egalei indreptătiri în privința limbelor atât în școli cat și în oficii etc. etc.

Din districtul Născudului sept. 1866.

Pustiunea cea frumoasă, la care se scăză așteptă districtul Născudului prin euragiul și virtutele sale cetățenești, cu cat umple animile Romanilor de bucurie și speranță, cu atâtă destăptă în uni-alții conlocutori dețin patria temeri și ingrijiri, — totă aceasta nu atâtă prin eluptarea unei jurisdicții autonome curăț romane, cat prin măsuri, ce le-a luat și le ia spre a se consolidă tot mai mult, și a-si asigură un venitoriu mai fericit pe basă cea mai solidă denume, pe basă culturii naționale.

Sacrificiile, ce le face districtul nostru spre scopul acestăi, se pot numi cu tot dreptul grandiose. Se ne aducem numai a minte, că districtul nostru stătește în curs de 100 de ani sub un regim militar nenațional; că pre cind bărbati în virtutea roșiai cu sangulelor mai tăză campurile de batalie ale Europei, cu o bravura recunoscută de toti, a casei muierilor trebuiau să tina de cornele plugului, să părăsească, săpă și căsătorească copiii și familiile de femei; să cugetă în fine la situația cea muntoasă și sterile a districtului, — și apoi a buna sămătă vom admiră abnegația de sine, care în mediul lipselor și nevoieelor de tot felul scăză se-si întemeiează următoarele funduri:

1. Fundația numita „fundul scolastic comunale,” întemeiată la anul 1838 prin statuțiile nemoritorului Marianu devenitul erasmusului în cele 3 luni de sămătă, menirea caruia este, a întrețină școalele sătescă.

Intenția fundatorilor fu, să scapă în modul acestăi comunitățile de aruncături, era pre invetatori de suferință și frecături. Fie care comuna trebuia să-si radice partea ei la cifra de 2000, 2500 sau 4000 fl. m. c. după numărul sufletelor și provenientele comunale. În starea completă, fundul totală era să numere 130.000 fl. m. c. sau 136.500 fl. v. a.; multe comune înse deciză, să treacă cifra proiectată, urcându-să fundul pana la 6000 fl. v. a. Astfel, fundul comun va ajunge pînă usior sumă de 150.000 fl. v. a. Multe comune să au completat degăză fundul, cele lată se nevoiesc deținătoarele a-si întregi, și astăzi școalele comunale dețin districtul nostru preste putin să vor părea organizație pe baza secură.

2. Fundația a două portă numirea „fund de stipendie,” și numără astăzi preste 100.000 fl. v. a. Această fond în tempul sustării regimentului era fond de montură, și avea menirea, că o arăta numele insuși. Desființându-se regimentul, în anul 1851, și pierdându-să fondul destinatia primitivă, granitarii re-

sistăru poftoi, de a împărtășii fondul adunat parte dețin relutul pentru lemnul prestată ofișilor dețin regiment, parte dețin crutari de papuci și monturi, parte dețin unii munti arădati, și-l prefaceau tot la anul 1851 în fond de stipendie, dețin interesele caruia se împartăseau în fiecare an cate 4000 fl. v. a. la studenți și meseriași granitari.

Marimea stipendiilor variază de la 40 fl. pana la 400 fl. v. a. apoi viatici, carti etc. Astăzi fondul acestăi se sporesc dețin interesele sale și dețin arendă de pre unii munti comuni, care sunt un bun comun neimpartibil *al tuturor* comunităților sășilor granitari dețin acest district.

Sericiile generale a granitarii, precum și dorul, de a se adapă în măsură cat se poate de mare doar scientifice umanitare, de la cari în tempul sustării regimentului erau retinute sistematice, fără motivul pentru strămutarea fondului de monturi în fond de stipendie. La desființarea regimentului se luă și fondul acestăi ca multe alte bunuri granitarii în administrarea erariului finanțării, și au ramă multe lupte, pana când să fie la anul 1862 capătarea dreptul de despunere a supra lui. Cătă dauna spirituală — și încă nereparabile — se facă în tenorii granitarii prin detragerea stipendiilor în temp de 12 ani, și judecătă ori și cinc. — —

3. Fundația a treia e cea mai teneră, totodată înse și cea mai mare, și portă numele „fundul scolastic central.” Densă se întemeiază în ocasiunea înființării districtului nostru la anul 1861, când comunele sășilor granitari sub inițiativa conducătorului suprem oferă în ceea mai mare contielegere *si unanimitate* foră destingătoare de „unit” și „neunit” ^{3/4}, din dreptul erasmusului de preste tot anul, cu scop:

a) a întreține și a reorganiza după trebuința cele 5 școli triviale de Sagra, Telciu, S. Georgiu, Borgo-Prund și Monor.

b) a întreține școală normală și cea de fete deținătoare Născud.

c) a fondă în Născud un gimnaziu național complet de 8 clase și o școală reală de 3 sau mai multe clase.

d) a fondă tot în Născud un convict pentru 100 de teneri nașteri granitari.

Menirea acăză se face, pe calea provoantei amintite se administrua de erarii finanțării, care puse manuscrisul de ele în anul 1851 când se desființă regimentul. La anul 1861 Majestatea Sa părea bunul nostru Imperator restituind comunitățile de-n Valea Roșie dreptul regale; cercul Borgoului și celălău de „după terg” oferă înca și pana în diuă de astăzi după un drept chiar că lumină sărelui. Sperăm că parentescul regim al Majestatii Sale, când e vorba de „drepturi,” nu va face obicei între frații, cari în curs de un școală nu său osebită intră înplinare „detorintelor” lor către tron și dinastia.

De atunci școalele triviale de la Valea Roșie s-au reorganizat și prefață în școli cîte de 3 clase, era în Născud să fi înființat și deschis gimnaziul proiectat, care astăzi numărează 4 clase; celelalte proiecte astăzi încă realizarea lor.

Că gătește, ce le adusera bravii granitari întră interesul culturii naționale. Si că săptă acăză se fie deplină, densii compusera și „Instrumentul fondatiorial și statutul” de lipșa și alătura un comitet de vrăjitor 40 de membri, pre care-i insarcinarea cu execuțarea dorinților și intențiilor lor. Cu acăză, misiunea fondatorilor e finită; ramane acumă la comitet, și insatisia deplină sublimă sa chiamare, ramane pururea la înaltimă misiune: de a nu resipi ceea ce să facă în deplină unire și fraternitate. Acăză e o dorire genarale.

Si totuși ne temem, că se nu se adverăcă cumva și la noi dină: că e mai greu să tină, de cat a casează.

Ansa la acăză temere ni dău frecurile, ce se ivira cu ocazia Adunării generale a comitetului administrator de la 17 august. Intre agendele acestei adunări era și alegerea de 2 profesori la gimnasiul nostru, care cu începutul anului scolar 1866/67 devină gimnasiu inferior complet de 4 clase. Înca de cînd se deschise gimnasiul, Reverendissimul Domn Vicarul Gregorius Moisile suplini la acest intitut un post de profesor și director provizoriu, deoarece neci unul dintre profesorii ordinari nu avea calificătună prevedută în instrumentul fondatiorial pentru postul de director. Cu ocazia acestei alegeri, comitetul speră să potă alege directorul ordinariu, și astăzi a mantuie pe D. Vicariu bărem de 2 din cele 6 oficiale, ce le ună în persoană sa (Vicariu, Inspectorul scolastic districtual, presedinte la comitetul administrativ, catedrat preparandial, profesor și directorul gimnasiale.) Comitetul devine în ceea mai mare perplesitate când vede, că neci unul dintre concurenții nu aduce cu sine calificătună de director gimnasiale. Ce era acumă de facut? Se decide „după culise,” a mai apelă la vechiul us, să a tinenă pre D. Vicariu și în anul venitoriu de catedrat și directorul gimnasiale pre langa o remuneratie de 500 fl. v. a. Cand se ivă propunerea acăză în sedința publică, se școlă membrul, D. Basiliu Buzdugu, cunoscut de român zeles, barbat rezolut și onest, și într-o cuvântare mai lungă spune, că e inimicul ori cărei centralizari, prin urmare și a concentrării atator oficiale într-o persoană, cu atâtă mai mult, că cat urmările triste ale acestei imprejurări jac pe fată, și adeca, la esențial de vărsă, atât gimnasiștii cat și preparandii de la religiune, obiectul călă propune D. Vicariu, responsuri slabe. Acel D. Buzdugu provoacă pre D. Pavelia, că în onoarea și conștiința sa de profesor și preot se marturisească, daca a vorbit neadeverul. D. Pavelia, bagăsă în după sa dependință fată cu D. Vicariu, preferă astăză a tacă tacerea pescelui; era D. Vicariu, vediindu-se astfel critisat, și pierdându-l înțesca susținător, și imbrăcată pe D. Buzdugu cu epite neacceptate. D. Buzdugu e de 18 ani ampliat de stat. D. Vicariu pare să apoi să siedă în districtul, dicând, că deca membrii comitetului au astăzi puțin respect fată cu presedintele lor, densul abdică de acăză onoare. Acesta antaia-să data observă comitetul un deficit mare în organizarea sa: lipsă de un vice-presedinte; astăzi a comitetul foră cap nu mai poate trata să supra importanțelor și urgente.

FOISIORA.

O privire scurtă critică

„supra poesielor dñui Vulcanu esite mai deunadi de sub tipariu in Pesta.

(Incheiere.)

III Despre strainisme.

Strainismele, fie ele de-n ori și ce limbă, sunt urite în poesie; ele sunt iertate numai atunci dacă și-au castigat dreptul cetățenesc în gura poporului, și dacă nu se află la popor tot o dată și alt cuvânt român pentru aceeași ideea. Înse strainismele cele introduce cu forță din partea poetilor, său, cum le mai numesc, neologisme pro primo nu sunt concese în poesile populare neci sub o condiție, era în poesile cele ce trece din sferă populului în regiuni mai înalte, sunt concese numai atunci, dacă poetul i lipsește cuvânt în limbă română pentru expresarea unei idei; în casul acestăi se năște de sine limbă latină este pentru romani cea mai aptă, spre a împrumuta din ea cuvintele lipsită. Dacă poesile autorului nos-

tră sunt pline de latinisme. Domnealui întrebuintăza latinismele și acolo, unde există cuvinte adverată românești pentru acele-si idei, precum:

„1. April.“

Carturari străini, solviti,

(in loc de: platiti)

Totacolo:

Si vi pare că-e util;

(in loc de: folositoriu)

său în strofă prima din:

„Tini tu minte.“

De momentul mult frumos,

(in loc de: clipa)

Tot a colo în strofă de pe urmă:

Ce moment de voluptate,

(in loc de: placare)

său în strofă a două din:

„Cand te-am vediu.“

Sum vesed de năștere, tu bela dină dulce,

(in loc de: frumosă)

său în strofă a treia din:

„Nor ce vini . . .“

Mult fidela, mititică,

(in loc de: credințiosa) etc. etc. etc.

Asiin trage luarea a minte a cetăților mai cu săma și supra cuvântului „amat,” caruia i daruște autorul deosebită considerație. Într-unul autor nu esită nemica pe lume ce

nu i-ar fi totodată și „amat,” pana și patimă i este amata. Orică se fie mai frumos cuvântul amat, de cat păre dulce „iubit?” Altcum se cercă, cari poesi sună mai frumos, cele pline de amor, său cele pline de iubire? Vulcanu canta:

„Cate stele sunt pe ceriuri.“

Cate stele sunt pe ceriuri sus,

Nu-s mai albe ca cea la apus,

Cat de dalba-e stelisiōră-acea,

Astfel d'alba și fată mea. (!?)

Trist si palid sum eu tot mereu,

Trist si palid de amorul meu,

Caci lelitiă care o ador,

Rabda trista 'n morb omoritoriu.

Pentru că e dalba stăuacea,

Dōra cumă astă-e stăuacea mea,

O! atunci ce nu cade jos,

Se nu mai traesc astă duios!

Saudim acumă ună forsă latinism:

„

telor afaceri, ce mai erau in urma. Fata cu aceasta impregiurare membrii astfelui paresiti facera ce nu potura intrelasă: reprobarea portarea D. Budzugu, si trimisera o deputatiune dupa D. presedinte. Acesta venind nu se indestul cu reprobarea, ci pretinse eliminarea totala a D. Budzugu de la comitet, dicend, ca pana va mai fi vre unu „neunit“ in comitet, trebile vor merge numai reu. „Inca n'au dat neunitii nici un cruceuri la fonduri, si totusi vrea se nejocé dupa plac; dar apoi cand vor contribui si densii cele apromise? *)

Eliminarea ceruta nu se ajunse, inse D. Busdugu se invoi a paresi sirul siedintelor de acum'a, si esind den sala, adause: „Adue, domnilor, gertfa acăstă in interesul binelui comun, ca se nu se impedece resolvirea cestuiilor restante; dar repet, ca prin acăstă fac o „gertfa.“

Eca unirea cea frumosă, cu care se facura generoșele gertfe, astazi se vede a fi inlocuita de „orb'a neunire.“

Ore nu semnalisează acăstă apropierea unei fortune mai mari, care se rumpă plantuită abia resadita?

Nu voim a dă loc unui cuget asiā intratoriu!

In comitet sied membri bravi, devotati cu totul binelui comun, liberi de ori ce intentiuni si tendintie particolare, barbati ca Porcius, Lica, Muresianu, Marianu etc. etc.; speram ca acestia vor starui pentru o reformare mai nimerita a comitetului care se servesea spre a unu, éra nu spre a desparti spiretele.

Reformarea ar trebui inceputa cu alegerea unui vice-presedinte ca asiā comitetul in cas cond pesedintele seu ar pasi ca candidat la ceva post, se pote delibera sub alt presidiu neinteresat; apoi si pentru ace'a, ca se se impiedece ori ce terorisare a comitetului prin amenintarea presedintelui, ca nefacandu-se pe plac, va „fugi a casa.“ Mai incolo ar si se ne intrebă: au n'ar fi mai cu scop, a starui, ca presedintele se fie ales, éra nu „nascut?“ Apretiuim motivul principale, care indemnă a legă presidiul comitetului de Vicariul Nasendului, si anume tendintia: de a impiedca ori ce influintia strina, nematiunale a supra acestor fonduri.

Credem inse, ca astazi, comitetul e convins, ca acăstă mesura e departe de a corespunde intentiuni respective: presedintele actuale nu e in stare a opumina influintele straine, ce se incéra a supra acestei averi si au si reesit cu unele mesure periculose pentru venitoriu.

Fiind alegere, comitetul ar potó judecă totdeauna, care individ corespunde mai bine impregiurarilor momentane. Comitetul cu un presedinte in atate „fetic“ ca cel actual, va fi

totdeauna pre mult dependinte: éra daca unul seu altul dintre membri s'ar incercă a ave o parere propria, ar patr-o ca D. Lica si Petri, cari avura a semti mai de multe ori asprimea presidiale, ca si in prezinte Domnul Budzugu.

In urma presedintele ales ar fi pote mai tolerant si n'ar legă, ca D. Vicariu, daruirea stipendialor la studintii greco-orientali de studiare la Blasius seu alte scoli „unite.“

Se grigim, ca se nu se incubea intre noi discordia care ne-ar inlemti poterile si paralelisă intentiunile! *)

Mai multi granitieri.

Paulisiu in 23 Septembrie 1866.

De o septemana de dile domnesea la noi o vietă neindatinata, e culesul violor. — Vinul nostru e unul d'intre cele de frunte din tiéra, éra pentru noi articulul de vietă, si de aceea culesul la noi nu e ca intr' alte locuri, ci mai viu, mai aducatoriu de bucuria si desfatoriu. In anul acesta, pre langa tōte, ca domnesea la cules bucuria si vivacitate, se vede, ca aceste sunt mai mult presacute, de ora ce densele stau in proportiune cu rodul, si apoi rodul e la noi cam trist, caici l' a stricat brum'a de asta primavéra. Pana ce in alti ani culegcam de pre un lantiu de via 80—100 de dogi, am capitat estimp abiè 40—50 calcul rotund. Pretul vinului variază intre 7 si 5 florini val. austr. Oménii nostri sunt cam constrinsi se-l vinda acum'a inca dulce, caici de aci cauta se-si platescă darile si spesile de preste an, éra de l' ar poté tiené pana la primavéra l' ar poté vinde mai scump, de ora ce vinul bun in tot chipul va ave un pretiu mai bun, de cat alta data.

Coler'a si-a luat si de la noi tributul seu. In un'a din dilele din urma au cadiut gertfe acestei bôle intr'o casa barbatul, muierea, si feriorul era intr' alta casa o muiere. Frica panica ne a cuprins pre toti, dar lauda si marire celui d'intru inuitime, ca casurile acestora au fost unice, si de atunci nu s'a mai arestat nimic'a. Audim, ca in Lipova vecina inca ar si morit de colera 3 insi, éra in Radn'a doi miliari, cari au scapat de glōntile Prusilor, ca se móra de o bôle atat de afurisita. Pre langa aceste necazuri se mai aude de ból'a de vite, care ar domni in partile nostro. Noi nu scim nici un cas se se fie intemplat la noi, atata' inse am esperiat, ca nu ne lasa se trecem cu vite in Banat de frie'a bôlei. !)

Un econom.

*) Cat de departe de a doveri sunt deseile aceste se vede dein urmatorele sume cari au curs in fondurile granitieresc numai dein padurile comunei greco-orientali Cosna.

pro 1858 3760 fl. 75 cr. 1863 5773 fl. 89 $\frac{1}{2}$ cr.

„ 1859 8035 „ 26 „ 1864 6759 „ 2 „

„ 1860 3468 „ 15 $\frac{1}{4}$ cr. 1865 8025 „ 43 $\frac{1}{2}$ „

„ 1861 3269 „ 19 $\frac{1}{4}$ cr. 1866 6635 „ 42 $\frac{7}{10}$ „

„ 1862 6297 „ 90 cr. Toxica mori 680 fl.

Daca e vóba de unit si nenuit, atunci fondul de

mortura e eu tot dreptul mai mult „neunit.“

Pronumele securat „ti“ se pote legă cu cuventul premergatoriu numai in casul, daca acesta se termina intr'o vocala plina, ca la din contra produce cacofonia, cum dic Grecii; tot acăstă regula este de observat si in privintia celor lalte pronume enclitice. Reu suna prin urmare versul din:

„Farmecul fetitiei.“

Pe unde ochi-ți de porumbele etc.

Cele lalte versuri de colorea asta le vor astă aicia, ce vor eti poesiile acestea.

Nefinitivul intreg, ce se termina in are, — ere, — ere, si — ire l'aplica autorul acolo, unde nu este el indatinat a se aplică in limb'a romana, éra 'n casurile acele, unde-l pretinde gramatic'a, nu-l intrebuintea totdeun'a. Nefinitivul intreg se 'ntrebuintea in limb'a romana de la Tisa pana la Marea negra numai in optativ, si anume cand particellele asiu, ai, ar, am, ati, ar, urmeaza dupa verb, legandu-se cu acestea, precum: dare-asiu, dare-ai, dare-ar etc. Dl autor face inse den contra, si anume vedi strofa a cincea din:

„Premiul lui Mihaiu Eroul.“

Cine-va la usia cere a intrare etc.

si apoi vedi strofa a treia din:

„Calicul.“

Caci portă-asiu frica mare etc.

BUCOVINA.

De sub muntele petros Tietina in 8/20 septembrie 1866.

Rentornandu-nce mai dupa opt septemane din caletori'a de prin tiéra, ce au fost siliti se o facem din caus'a bôlelor, si mai vertos a hoherii, care atat de erancen a domnit in Cernauti si in suburbie, si necetind in restimpul caletoriei nostra mai nemica din foile romanesci, nu din caus'a, ca pote nu s'ar fi aflat „Albina“ si „Concordia“ ici colé pe la unii pre stimati preuti, daca den caus'a, ca parte am fost pre consternati prin nevoile, cari un'a dupa alt'a intr'un mod atat de infractoriu cercara nevinovata'a tiéra nostra, parte inse, pentru ca primitorii nostri aveau necesitatea, de a fi incunoscintiati despre unele si altele impregiuri vitale, cari noi, petrecand in capitala, le scim mai bine, de cat densii, — cu dor am dorit si anta'a prodată a nostra a fost, ca se luam diurnale romanesci la mana si ce vedem ce au facut Romanii nostri in timpul cest de'n urma, de la care aterna mult viet'a nostra cea venitóre. In Cernauti avend pe langa multe diurnale straine si diurnale romanesci de'n Austria si perondandu-le mai ales acestea, vedindu ram cu durere, ca tot e pir'a eea vechia, adeca lupt'a Romanilor cuntra strainismului pentru recastigarea drepturilor sale celor stramonesci, cugetandu-ne la acăstă, ca numai intrevinearea bunicii vointici a Maiestatii Sale pre iubilului nostru Imperat, considerandu-se meritele Romanilor pentru tron, pote se curme asete lupte seculare si se ni decida s'orlea amesurat dreptului firesc si istoric si amesurat dorintelor si nisuintelor nostro. Dupa acăstă cugetare si dorintia sacra a nostra dederam peste un artichiu in pre stimatul diurnal „Concordia“ Nr. 68 pag. 298 datat de'n Sucéva (Bucovina) 21 aug. 1866, cere tratéza despre o calumnie parativa, ce i s'ar fi fost intemplat catechetului gr. orientale de la scol'a normala de acoló de catra un studinte de'n gimnasiul super. succivan. — Noi in tot decursul caletoriei nostra avuram ocazie, de a ne intalni si a petrec cu studinti gimnasiali din Sucéva si din Cernauti si daruindu-le acelor'a mai multa luan de séma, de cat acestor'a, pentru ca eu acestia potem conveni in tote dilele, i-am aflat intocmai asiā calificati, precum doresc corespondintele „Concordiei“, adeca consinti de asiom'a: „Sciinti'a e potere,“ si pe langa acăstă inca si imbracati in ornamentele cel mai frumos al junimici, adeca cu modestia, care inse coresp. Concordiei denegandu-i-o junime studiouse din Sucéva, i-o aduce 'nainte si i-o recomenda. Sentintia „ornamental junime e modestia“ o adresă coresp. mai ales junime gimnas. super. din Sucéva, caici un junc 6re-care a atacat in Nr. 21 al „Umoristului“ caracterul si onoreea unui membru al corpului profesoral de acolo. Noi tocma cu studinti din gimnasiul super. am petrecut in ferile acestea, si precum am amintit, nu numai i-am aflat propositi in sciintie, daca si modestii. Nu sustinem inse, ca intre cei multi nu se pot astă si nemodestii; — daca 6re este acăstă consecintia omenescă din

partea d. coresp., de a-i inculpa pe toti studintii de nemodestia, pentru ca unul a fost nemodest? Acesta neconscientia ar fi cu atata mai batatore la ochi, daca coresp. ar fi insu-si profesore, potendu-se in acel cas despre dsa se se sustina, ca el si in scola pe cel nevinovat lu tratézia tot un'a cu cel vinovat. — Coresp. dice mai departe, ca se indoiesce, ori de acel studinte este roman, éra mai incolo i denegă cu total natuinalitatea romana, nemeritand el asia-dara ca strain de a fi salutat romanesce si prin urmare i s'a respuns in limb'a instructiunii.

Ne'ntielegend noi, ce insemnă „limb'a instructiunii“ lu facem pre d. coresp. luatoriu de séma numai la contradicerea-si, la care din patima sedus fiind, pe acel studinte acum'a lu numesce cu indoieala roman sitotacum'a fara de indoieala neroman. — De unde inse scie d. coresp. ca autorul converbintie intre Tand si Manda este un studinte den gimnasiul superior al Sucevii? cine i-a spus'o Dsale acăstă Insu-si coresp. si-o splica acăstă din acea in prejurare, ca coresp.: „Umoristului“ salutare romanesc, i s'a respuns nu scim in care limb'a asiā numita a „instructiunii.“ Se 'ntréba i acum'a: óre coresp. Umoristului, nefiind roman, ar si avorbit el pe eine-va romanesci: si daca nu i s'ar si vatemat simtiul natuinal, óre si-ar si resuflat el durerea in umor? Astă de acăstă este o idee pre retacita a coresp. Concordiei, ca noi numai pe aceia se-i salutam in dulcea nostra limba, cari sunt romani adeverati. Acăstă ideia este de adreptul opunătre universitatei limbii romanesci, in spital opunătre introducerii limbii romanesci in cancelarii, amesurat dorintelor tierii si orenduirilor pre nalte ministeriale si imperatice. Noi mai veros se ne bucuram, daca-l audim pe un strain vorbind limb'a nostra, fiind acăstă un semn, ca strainii au inceput a ne respecta. Coresp. Concordiei trebue inca se scie, ca diregatorii straini invetia limb'a nostra, ca se pote corespunde orenduirilor mai inalte; deci avorbindu-i ei pre Romani romanesci, éra acestia dupa ideia cea ratacita a coresp. s'oci numite nerespondindu-le asiā, óre nu vor astă strainii in acăstă un temeu, de a face pasiurile sale la locurile competitinti, dovedind, ca intiligintia romana cu urgia i asculta, cand vorbesc ei romanesci. D. coresp. a ratacit asiadara forte, producind dia patima o astfelui de ideia si respondindu-i inca si in public chiar prin diurnal pre stimat care este cettit de catra multi si dintr-o eci straini. Nu ne potem retiné, de a-i inculpa pe D. coresp. chiar cu acoca, cu ce a inculpat dsa pe jenele cel unul, adeca, precum insu-si d. coresp. se esprima, ca inca n'a atins punctul maturitatii si noi numai din acăstă privire i urmăram acum'a pe calea publicisticii, recomandandu-i cu caldura: „matura cogetare a supra referintielor nostro si a supra mediobelor spre inaintarea binelui natuinal.“

Corespondintele „Concordiei“ se inca mai departe, de a-i sensa pe D. catechet de la scol'a normala de'n Sucéva, ca acăstă ar fi fost chiar nevoie se tipa cuvintarile sale in limb'a germana pentru a scol'a numita este latinocatolica si pentru ca numerul scolarilor nero

ca dupa plac si necesitate, precum in strofa antaia din:

„Marturisire.“

N'am repaus, n'am óra lina. e.

Aci vedem, cumea au din repaus este intrebuintat ca diftong, adeca in pretiul de o silaba, pre cand in poesi'a „scris'am carte“ tot acel'a-si cuvent, are valoare de trei silabe, adeca si si u forméza cate o silaba pentru sine, vedi strofa a patr'a:

Ce se n'am repaus pace etc.

Apoi se mai ivesc si'n privintia'eufonica unele sminte. Neiertata este in limb'a romana apostrofarea unei vocale, careia premerge nemedilicit o vocala scurta, cu care se incheia cuventul premergatoriu, precum in strofa a diecea din:

„Serbatoreea.“

Ér boerii 'n intru sied la mésa mare etc.

seu strofa a treia din:

„La un inventatoriu.“

La unu 'ntinde ea dulcietă etc.

seu strofa a cincea din accea-si poesia:

Multiam ca m'ai 'nyetiat etc.

seu strofa a cincea din:

„Premiul lui Mihaiu Eroul.“

Cand romanit 'n iontru astfelui s'ospetata etc.

In loc de:

Caci portă-asiu frica mare etc.

Care dintr' aceste d'oue versuri suna mai placut? Negresit ca al doile, si anume pentru ca este liber de cascatur'a cea uritiōsa a lor doi a. si apoi corespunde reguliei gramaticale. Inse me rog se am pardon, caici amentii si despre gramatica, fiind ca poetii nu mai au lipsa inca si de studiu grammatical, de ora ce acel'a li face greutate la cadintiele seu la rimele versurilor.

V. Despre durisme.

Limb'a romana, care e eea mai móle din tre limbole romanice, posiede numai s'orte putine durisme, seu asprime. Acăstea constau in urmarea nemedilocita a mai multor consonante dupa olaita, precum in cuvintele: asprime, imbracaminte, intrebuintare, straformare, ce sunt inse asprimile acestea fatia cu cuvintele aspre ale limbilor acelor'a, ce sunt dure de natura? Dara aici in pertratarea nostra pote fi vorba numai de asprimile din poesi'a romana, provocate prin procedur'a poetilor nostri eea aspra.

Daca cuventul premergatoriu se finesce cu o vocala éra cuventul ce urmeaza nemedilicit se incepe cu o consonanta, apoi in casul acesta nu se pote apostrofa vocal'a finala a cuventului ce premerge, caici la de 'necontra se

produce un durism seu o asprime cacofonie, care ataca audiul ceteriorului seu asultatoric.

Vedi strofa patruspredice din:

„Don Ramiro.“

Dar' c'onore 'neunjurata. etc.

seu strofa prima din:

„Calumnie despre fete.“

Vorbe far' pregeutare. etc.

Astfelui de durisme se afla in poesiile lui Vulcanu, si inca in numer considerabil. Dara dl autor nu se 'ndestulesc eu multimes apostrofarilor, ce se pot face la inceputul si la finea cuvintelor, ci apostrofă chiar si vocal' din centrul cuvintelor, cari apoi ascultați, cun suna de placut! D. e. in strofa a siertea den:

„La unirea principatelor romane.“

Dar' mult e mai placuta cand d'ase junc fl'ntie. etc.

Strain lucru acesta pentru limb'a romana, si mai strain pentru poesi'a ei.

Incheiu obserbațiile mele cu adaugarea, cumeca daca dl Vulcanu nu va privi poesi'a de o jucarie, ci o va tratá ca luc

mani este la aceasta scola mai mare, de cat cel al scolarilor nostri. Temeiele acestea sunt insecara de neci o potere, pentru ca invetiaceii ambelor confesiuni — amintind in casul acesta numai de confesiunea gr. orientala si cea lat. catolica, — sunt asemenea indreptatiti in privinta invetiamentului, fiind limb'a romanescă inca si oblegata si avend scol'a acesta den partea amendoror confesiunilor inspektori asiati numiti districtuali, desi cel catolic are inspeptiune asupra tuturor obiectelor, era acest gr. or. numai a supra invetiamentului religiunal si a supra limbei romane.

Catechetul gr. or. pentru copilasii de aceasta confesiune este denumit de catra guvern la propunerea consistoriului respectiv; el nu este asiadara o persoana laturasia in corpul invetiatoresc, era limb'a, in care propune d. catechet religiunea este de buna sema cea romanescă si guvernul are scire despre acesta. — Deci avut'a ore d. catechet gr. or. dreptul de a tiné o cuvantare catra invetiacei cu ocazie a serbarii maialului? Acest drept nu i-l poate denegă nimenei, pentru ca catechettii urmădiască scolele normale indata directoriului in lista rangului. Dara in ce limba? Numai si numai in limb'a romana a avut el dreptul de a-si tiné cuvantarea, pentru ca el religiunea o propune in asta limba si pentru ca cuvantarea catra tineretul scol'ei cu ocazie a maialului a fost scu a trebuit se fie de tinore morală, — deci daca a tinut'o d. catechet in limb'a germana, apoi nu numai ca pentru momentul acelui si-a uitat chiamarea, dara inca a facut si o apucatura in sfera lucrarii catechetului de confesiunea lat. cat. caci a cestua detorintia era, de a-si tiné cuvantarea indemnatorie spre diliginta catra invetiaceii sci in limb'a germana, pentru ca si religiunea o propune in asta limba, — era detorint'a catechetului gr. or. era, de a-i indemnă pe inerdatii sci invetiacei la diliginta in limb'a lor cea materna, in care li propune religiunea si care o intieleg. — Vre asiadara se dica, ca catechetul gr. or. de la numita scola mai mult a respectat strainismul, de cat insa si marfa sa, — Cuvantarea d. catechet gr. or. in limb'a romana nu potea nimenei se i-o iece a nume de reu inca si don acel punct de vedere, ca scol'a normala are misiunea, de a impartasi si a impropriu invetiaceilor cunoscintie generali si practice, si acesta se poate exceptu cu securitate numai in limb'a care o intieleg invetiacei mai bine; asisdoreca si ca invetiaceii de la numita scola normala mai toti trebuie sa scie sau se intieleg romanesce, parte pentru ca ei acum de a casa, crescend in Sucéva impreuna cu Romanii, invetiocia ocazional limb'a romana, era parte pentru ca si in scola o inveti. — Ce se atinge din partea politicei (politica neci nu incepe in atare cuvantari) d. catechet gr. or. inca n'a avut se se tema, pentru ca d. director al scol'ei, Mitcieviciu, pe care lu scim inca de cand era in Cernauti, scie atat de bine romanesce, cat D-Sa a fost traducatorul testului „Bucovinei illustrate“ de Knapp, — dara nu nendoim si despre aceea, ca si unii dentre Dnii invetiatori sci scu numai intieleg bine romanesce. Ca se-l fie constrins numitul domn directoriu pe d. catechet, de a-si tiné oratiunea in limb'a germana, despre acesta neindoim cu atata mai mult, de ora ce pe d. directoriu lui scim nu numai de binevoitoriu causei romane ca om forte intieleginte, dara si, ca pe dsa la tota ocazie in Cernauti l'am observat, ca vorbesce cu placere romanesce. Apoi si despre d. catechet cu bucuria constatam, ca nu-l scim de acel om slab, pentru ca se se lasse constrins la ceva in contra vointiei si convingerii sale, — numai d. catechet trebuesce se recunoscă, — de asta data si-uita pusciunea ca conducatorul al junimei gr. or. facand el ca atare mai vertos serviciu strainilor, vinindu-se inca si in sfera straine, ceea ce este chiar oprit prin un emis consistoriale si de buna sema neintielegend junimea romana nemica de'n cuvantarea sa cea nemica, pentru ca D-Sa ca om cult si bine versat in limb'a germana, fiind pe langa dñii invetiatori de buna sema inca si alti ospeti intieleginti de fatia, trebuie se fie vorbit in cuvantare-si intr'u stil curat german, era invetiacei romani, cine inca nu scie? ca ei bietii absolvend scol'a normala, abia sciu obiectele de sub mana a le numi in limb'a germana.

Asisdoreca si temeiul, ca in scol'a numita numerul invetiaceilor de confesiune straine este prevalinte, nu-i ajuta nemica d. corespondinte al Concordiei spre scusarea d. catechet. Noi nu scim, cam cati invetiacei romani se fie la aceea

scola; sciind inse, ca pana la Poién'a Stampii nu exista alta scola normala, de cat numai cea den Sucéva, nendoim, ca numeral invetiaceilor romani la numita scola e marunt; — dara se fie chiar si numai trei sau patru, asiadara in fiecare clasa numai cate unul, apoi se fie sciut d. corespondinte, ca numai fatia cu atati invetiacei a fost chiamarea d. catechet, de a le tiné cuvantari formale si ocazie in limb'a romana. — Mai amintim inca, ca din punctul de vedere al latino-catolicitatii scol'ei normale den Sucéva numai d. directoriu seu una dintre invetiatori i s-ar fi fost cuvenit a tiné oratiune in limb'a germana, dara sustinem cu taria, ca facand acesta d. director, n-ar fi fost intrelasat, de a-si repetat oratiunea germana si in limb'a romana, pentru ca-l scim de un pedagog esclintate intre pedagogii tierii nostre. — Corespondintele „Umoristul“ nu a intentiat asiadara, de a petata caraptei si a detrago den onore, increderea si stim'a, ce-i servedia tiert'a d. catechet de la scol'a normala den Sucéva; asisdoreca coresp. fosei mentionate nu este neameric al causei nostre, al acelei cause adeca: ca se se tina cuvantari romanesce catra junimea romana, — si tot acesta-si coresp. este cu atata mai vertos iubitoriu de adever, cu cat cauza oratiunei in limb'a germana catra tineretul scol'ei normale insu-si coresp. Concordie o dechiarare de adevereta si cu cat acesta lu numesce pe acel'a neroman. — In urma cere coresp. Concordie de la coresp. Umoristul, ca acesta, daca-i place se faca umor, se storce risul pren umoruri basate pe adever, era nu prin pamflete si mintiuni fabricate. Noi inse i respondem d. coresp. al Concordiei, ca o convorbintia intre Tanda si Manda despre obiectul oratiunii germane catra junimea studiosa romana, fie ea cat de umoristic imbracata, neci cand nu poate se ni storea risul, ci numai poate se ne despuna, ca se-l compatim pe acel'a, ce a dat ansa spre o atare convorbintia in fof'a umoristica. — Coresp. Concordie ataca inca si onoreaza Redactiunei Umoristului, inculpand-o pe acesta, ca ar primi in fof'a-si corespondintie de la studenti. Asteptam in privint'a acesta dechiaratia numitei on. Redactiuni.

Romania.

In 22 septembrie ministrii Stirbei si Sturdia sosira in Constantinopole cu misiunea de a mediloci de la Sultanul recunoscerea Domnitorului Carol. Dupa scirile de pana acum a Sultanul recunoscerea Romanicii dreptul de a bate bani de arama, Mari'a Sa va recomandă persoane cari vor fi se primesca orduri turescii; se recunosc creditarea familiei; armata va remane in starea regulata prin tratatul de Paris.

Acesta scire den sambet'a trecuta (22) diariile de Viena o primira vineri (28). Prin acesta se adeveresc cele disc de noi mercuria tr. deci „Wiener Abdp.“ a laudat portarea Domnitorului in Jasi dupa ce avuse sciri din Constantinopole.

Joi'a tr. (27 l. c.) Domnitorul inceputa propunerea ministerului in privint'a observarei stricte a legii pentru impiedecarea imigratiunei strainilor seraci, cari traiesc numai din inselatiuni, mai cu sema a gidiilor din Galitia.

Cetim in „Romanul“:

Ca se dovedim necontentele si feluritele incercari de turburare, de rescole ale strainilor, facuram cunosc publicului brosura plina de calomnie ce se tiparesce in Bucovina pentru a se raspanditi in Romania. Se facem adi cunosc un act frumos carui-a disa brosura i-a dat ocazie d'a se produce.

Sau gasit omeni cari au consiliat pe Mari'a Sa si pe Guvern da ordine la fruntarie se opresa acea brosura da intrar in tiera. Guvernul a respuns acel sfat si M. S. Domnul Romanilor a respunsi ca, din contra, dorintia sa este a se intorsi nu numai „intrarea disa brosura in tiera dar inca raspandirea ei cu profusione chiar in tota tiera de va fi cu potinta“, daca adica proprietarii vor fi tras exemplare in numer d'ajuns.

Felicitam pe guvern pentru acesta mea

scire care areta ca el cugeta a face in intru si nafara fapte prin cari va nimici ori ce conspira;

felicitam natiunea ca Domnul Romanilor intielege atat de bine libertatea, c'oi iubesc si scie e' natiune, si mai cu sema natu-

nile cele june, numai priu libertate se saptesc si ca tronurile prin trins'a numai se consolidă.

Avem anca dreptul a spera ca prim' educatiune este atat de putrica in om in cat, chiar fiind pe tron se n'o mai pota aburi suflarea sistemei despotismului atat de inceput in noi.

VARIETATI.

= Foc artificios diu'a. Un rus avut petrecu la niste bai de Ren unde toti meserierii avura folos de la el, cumperandu-le marf'e. Un maiestru de foc arteficios ince nu avusesc de la el nici un castig, deci niersa la densul, i spuse ca si el ar vre se aiba parte de bunetatea lui. Boeriul muscanesc numai de cat i dede respuns, ca pre mane la 12 ore diu'a se-i aprinda astfel de foc in pretiu de 300 taleri. Maiestrul obiecta ca diu'a focul nu are rezultatul dorit, dara boerul, fiind ca la 1 ora avea sepece, i spuse maiestrului, so i aprinda focul la 12 ore; maiestrul i facu pre plac.

= Prelegerile. Fiind ca bila epidemica in Viena pe di ce merge e dimensiune tot mai mare, in dilele cele mai din urma corpul profesorale otarii a amanat deschiderea universitatii. Deci in 15 optomvre se vor incepe inscrierile la facultatile universitatii, era la facultatea teologica tot cam pre atunci se vor incepe prelegerile. In numerul penultim amintisem deschiderea ordinariae a prelegerilor pentru ca pana atunci asa se scia.

= Majestatile Lor imperatul si imperatresa retornara de la Schönbrunn la Ischl in 27. l. c. — Pre 15 optomvre se asculta Maj. Sa imperatul la Brünn.

= Atentat a supra lui Johnson. Presedintele republicanilor din America Johnson caletorind prin statele sale sosi in Indianapolis in statul Indiana unde sunt forte multi asiati numiti radicali. Johnson fu chiamat se esa pre balconul otelului unde trase. El caci asociat de Sevard, gener. Grant, adm. Farragut, etc. si cand voi se cuvente, clubul radicalilor incep a strigat si a descarcat pistole a supra balconului. Doua glonturi lovira in apropierea lui, dara Johnson ramase sanatos, inse in diu'a urmatoria parasi ceteata acesta.

Concurs.

In Protopresiteratul Bellului, din comitatul Biharii, urmatorele statiuni invetiatoresci au devenit vacante, si anume:

1. Toplicea-Karand, cu care statiune e legat un salariu anual 40 fl. si 80 cr. v. a. 10 cubule de bucate, 8 maji de fen, lenne pentru incaldit si cortel liber.

2. Seiu, cu care statiune e legat un salariu de 20 fl. v. a. 12 cubule de bucate, 80 de portiuni de fen, lenne indestulat, si cortel liber.

3. Archisius, cu care sunt impreunate urmatorele: 20 fl. v. a. 10 cubule de bucate, 7 maji de fen, lenne de incaldit, si cortel liber.

4. Bochis, cu care statiune e legat un salariu de 17 fl. si 20 cr. 10 cubule de bucate, 9 maji de fen, lenne indestulat, si cortel liber.

5. Craiova, de acesta statiune e legat salariul: 42 fl. v. a. 10 cubule de bucate, 9 maji de fen, lenne indestulat, si cortel liber.

6. Csantahaz, cu care sunt impreunate urmatorele: 20 fl. v. a. 12 cubule de bucate, 9 maji de fen, lenne pentru incaldit, si cortel liber.

7. Agrirs, cu acestea sunt impreunate urmatorele: 24 fl. v. a. 18 cubule de bucate, 13 maji de fen, lenne pentru incaldit, si cortel liber.

Votitorii de ea ocupă vre una dintre aceste statiuni, sunt avisati, recursurile lor trebuind instruite, si adreseate catra Venerab. Consistoriu Diecesan Aradului in restimp de patru saptamane de la antea publicare a Consistorului acestuia a le transpune la sub scribul in I. Carand. Dat in I. Carand 11 septembrie 1866.

Iosif Marchisiu m. p.

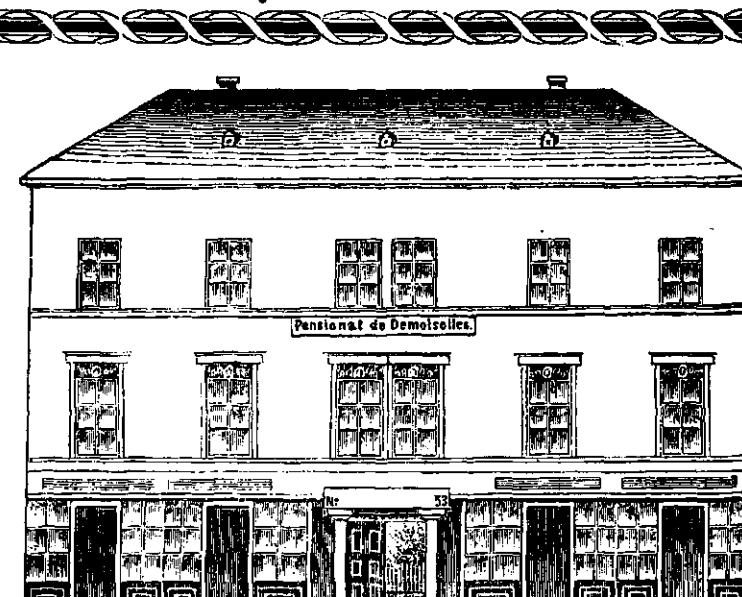
Protopop si inspector districtual de scole in Bihor.

(1-3)

Cursurile din 28 septembrie n. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	55.60	55.75
" contributivnali	99.50	99.75
" noue in argint	83.60	83.80
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	77.25	77.50
Cele nationali cu 5% (jan.)	68.60	68.70
" metalice cu 5%	59.75	60.—
" maiu-nov.	64.—	64.—
" 41/4%	52.25	52.75
" 4%	46.50	47.—
" 3%	35.—	35.50
Efecto de loteria:		
Sortile de stat din 1864	73.—	73.10
" " 1860/5 in calitate	80.90	81.—
" " 1/2 separata	86.25	86.70
" " 40% din 1854	75.75	75.75
" " 1839, 1/2	152.50	153.50
" bancei de credet	124.50	125.—
" societ. vapor. dunarene cu 4%	80.—	81.—
" imprem.princip. Eszterházy à 40 fl.	27.—	28.—
" cont. Palffy à "	21.50	22.50
" princ. Clary à "	24.—	25.—
" cont. St. Genois à "	24.—	25.—
" princ. Windischgrätz à 20	17.—	18.—
" cont. Waldstein à 10	20.—	21.—
" Keglevich à 10	12.—	13.—
Obligationi dessarcinatore de pamant:		
Cele din Ungaria	66.75	67.25
" Banatul	66.50	67.—
" Bucovina	64.25	64.50
" Transilvania	63.25	64.25
Actiuni:		
A bancei nationali	724.—	725.—
" de credet	153.30	153.49
" secont	588.—	590.—
" anglo-austriace	76.—	77.—
A societatei vapor. dunar.	465.—	467.—
Lloydului	190.—	200.—
A drumului ferat de nord	166.50	167.—
" stat	189.—	189.10
" apus (Elisabeth)	127.—	127.50
" sud	209.50	210.—
" langa Tisa	147.—	—
" Lemberg-Czernowitz	177.50	178.—
Bani:		
Galbenii imperatrici	6.10	6.11
Napoleond'ori	10.21	10.22
Friedriched'ori	10.75	10.85
Suverenii engl.	12.80	12.90
Imperialii rusesti	10.45	10.50
Argintul	127.25	128.—

Institutul

mai inalt pentru crescerea damelelor a damei Anna Gallmann, in Viena, Mariahilferstrasse Nr. 53,

unul dintre cele mai vechi si mai renomate institute in pustiune frumosa si sanatoasa, prediut cu gradina, se recomanda fericitoare P. T. parinti. Se porta grige mare de culti spiretuale si corporale si instruza numai invetiatori capaci. Obiectele de invetiat sunt: religiunea, cetirea, caligrafia, socota, gramatica, stilul, geografia, istoria universala, fizica, istoria naturala, literatura, limb'a francesa, italiana, engleza si maghiara, a descoperit, a depinde, forte-piano, a cantat, a jocat, cosatura alba, a cose haine si totfeliul de lucruri femeiesc. Mai mult, in programele ce doritorilor se trimite gratis. Limb'a francesa si limb'a conversatiunii. Competitia anuala in pensiunat: 100 galbeni.